

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
t.a.v. de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat
Mevrouw drs. V.L.W.A. Heijnen
Postbus 20901
2500 EX DEN HAAG

Betreft: gezamenlijke zienswijze op het (ontwerp-)Besluit met betrekking tot het afgeven van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur

Geachte mevrouw,

Met belangstelling hebben wij kennisgenomen van het (ontwerp-)Besluit afgifteplicht afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA). Vier betrokken brancheverenigingen, Thuiswinkel.org, Koninklijke INretail, Raad Nederlandse Detailhandel en Techniek Nederland, maken graag gebruik van de mogelijkheid van de internetconsultatie¹ over het ontwerpbesluit om onze gezamenlijke zienswijze, vanuit de praktijk van onze leden, de ondernemers aan te bieden.

De leden van de vier brancheverenigingen zijn een belangrijke schakel bij de inzameling van AEEA, terwijl zij steeds meer circulair werken door de mogelijkheden voor reparatie en refurbishment van apparaten. Reparatie en refurbishment dragen bij aan de verlenging van de levensduur van EEA op een efficiënte, kwalitatief goede en circulaire wijze, die verspilling van grondstoffen tegengaat.

Inzamelen van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA) en/of als afval aangeduide consumentenproducten is geen doel op zich

De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) heeft als toezichthouder van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat vastgesteld (Onderzoek naar inzamelen van e-waste, 7 maart 2023) dat AEEA één van de snelst groeiende afvalstromen is. Hergebruik, in feite de verlenging van levensduur van apparaten, moet de kern zijn voor regelgeving c.q. besluiten over afval, zoals e-waste. Het mag niet slechts gaan over inzamelen voor verwerking.

We onderschrijven, met een circulaire kanttekening, dat het belangrijk is AEEA op een efficiënte en goede manier in te zamelen. Onze circulaire kanttekening is dat met te grote stappen - via afgifteplicht - de AEEA te snel ingezameld wordt voor de één na laagste R op de R-ladder, het recyclen. Dit is ongewenst en niet nodig.

---

¹ https://www.internetconsultatie.nl/afgifteplicht_afgedankte_electronica_aeea/b1

Levensduurverlenging van producten en behoud van grondstoffen in de keten is de kern voor circulair werken. Producten en onderdelen kunnen we langer en intensiever gebruiken door hergebruik en reparatie. Dit vertraagt de vraag naar nieuwe grondstoffen ('slow the loop').

De ILT heeft - in het bovengenoemde onderzoek naar inzameling van e-waste - geconstateerd dat sinds 2019, ondanks de wettelijke inzameldoelstelling van 65% POM, deze doelstelling niet gehaald is. Sterker, zo merkt de ILT op, het verschil tussen doelstelling en feitelijke realisatie is de afgelopen jaren alleen maar groter geworden. Vanuit het oogpunt van duurzaamheid is dit een gemiste kans.

Wij constateren in de praktijk dat te makkelijk de lineaire keten wordt aangehouden, zoals die van fabrikant via winkel (retail) of installateur naar consument, eindigend in verwerking. De producenten van elektrische en elektronische apparatuur hebben belang bij het voorliggende (ontwerp-)besluit in verband met de verplichting tot inzameling van hun afgedankte producten (producentenverantwoordelijkheid), die tevens de wettelijke norm van 65% kent én onderhavig is aan de het nakomen van de AVV (februari 2021) van de afvalbeheerbijdrageovereenkomst (abbo) met betrekking tot AEEA (met de looptijd van 1 maart 2021 tot 31 december 2025 of zoveel eerder als de Overeenkomst AEEA voortijdig eindigt).

Producenten/fabrikanten (en importeurs) van EEA zijn financieel en – via hun producentenstichting OPEN (Organisatie Producentenverantwoordelijkheid E-waste Nederland) - ook organisatorisch verantwoordelijk voor afvalbeheer van de door hen geproduceerde goederen en/of in de handel gebrachte goederen.

De verplichtingen van de fabrikanten, georganiseerd in producentenstichting OPEN, leiden ertoe dat de focus vooral blijft op *inzamelen* én op een structuur voor het steeds méér verzamelen van e-waste.

In de aanloop tot het voorliggende (ontwerp-)Besluit is overigens geen van de belanghebbende brancheverenigingen eerder geconsulteerd en bevraagd naar opvattingen of ervaringen met de inzamelstructuur.

Naar onze opvatting moet de circulaire, toekomstbestendige economie een Nederlandse afvalbeheerstructuur kennen met een inzamelstructuur, die hergebruik via alle (technische) mogelijkheden in zich heeft.

Wij menen dat de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) met de nationale beleidsdoelstellingen (zoals verwoord in het Nationaal Programma Circulaire Economie/NPCE) vooral passend zijn bij die inzamelstructuur, die de afgiftemogelijkheden voor hergebruik en reparatie bevordert.

“Om ervoor te zorgen dat elektrische en elektronische apparaten maximaal hergebruikt kunnen worden pleit Nederland in de EU voor maximale verlenging van de levensduur. Dit vereist ook betere herbruikbaarheid en repareerbaarheid.”

“Om reparatiemogelijkheden te vergroten en te versterken onderzoeken het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en de producentenorganisatie Stichting OPEN als eerste stap in de ontwikkeling van een toegesneden Nederlandse aanpak op reparatie, hergebruik en refurbishment wat de aard en omvang van het huidige reparatielandschap is en welke maatregelen effectief zijn voor verdere opschaling.”

Bron: NPCE, pagina 70

Afgifteplicht zien wij als niets anders dan slechts een inzamel-middel

Voor de inzameling van AEEA is ruim gelegenheid voor ondernemers voor circulair omgaan met ingeleverde apparaten.

De producenten/fabrikanten hebben hun verplichting om te voorzien in een doelmatige afvalbeheerstructuur met inzamelpunten bij bedrijven in de keten (zoals winkels of installateurs) die wij – vanuit de praktijk – willen duiden als *voorbereiding voor hergebruik*.

Inzamelen hoeft naar onze zienswijze niet uitsluitend te leiden tot recycling van de apparatuur. Inzameling is een praktisch getoetste manier om ingeleverde apparaten op logistieke handige locaties voor te bereiden op hergebruik, onder andere via reparatie, demontage of refurbishen.

In de beoogde circulaire economie ligt het zwaartepunt op hergebruik van elektronische en elektrische apparatuur. Hergebruik stimuleren is onderdeel van circulair ondernemen, dat begint bij het ontwerp van producten, die repareerbaar zijn, waarvan technische schema's/handleidingen/service manuals mét de reserve-onderdelen beschikbaar zijn en blijven.

Bedrijven, aangewezen in het besluit, die zich uiteindelijk ontdoen van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA) worden verplicht dit volgens de regels in het (ontwerp-) besluit te doen.

Vanuit het perspectief van bijvoorbeeld retail-ondernemers houden wij vragen over de uitvoering van de afgifteplicht AEEA door en voor retail-ondernemingen, zeker tegen de achtergrond van de huidige inzamel-praktijk, die de producentenstichting OPEN eenzijdig oplegt aan ondernemers.

Vanuit een circulaire doelstelling en vanuit een economisch-circulaire bedrijfsvoering zal de voorgestelde generieke afgifteplicht (wettelijke) drempels opwerpen voor circulair hergebruik van ingeleverde of ingezamelde producten/EEA, o.a. via reparatie of refurbishing.

Passend bij de laatste voorstellen van de Europese Commissie, zoals het recht op reparatie ('promoting a right to repair', maart 2023), de herziening van de Ecodesign Richtlijn en de voorgenomen wijziging van AEEA-Richtlijn, is het verlengen van de levensduur van

producten, zoals consumentenelektronica, de duidelijke en blijvende doelstelling. Afgifteplicht staat haaks op deze doelstelling.

Investerings en samenwerkingen moeten worden gestimuleerd

Diverse schakels in de keten zijn bereid om - waar mogelijk (zie hierna) - investeringen te doen en met elkaar samenwerkingen aan te gaan om de keten efficiënter te maken en uiteindelijk alle treden op de R-ladder te verbeteren.

Dergelijke investeringen (bijvoorbeeld in machines, wagenpark, mankracht en inzamelmiddelen) en samenwerkingen (bijvoorbeeld rechtstreeks tussen producenten, inzamelaars, transporteurs en/of verwerkers), zijn cruciaal voor een daadwerkelijke hogere mate van circulariteit.

De insteek voor nieuwe regelgeving zou wat ons betreft dan ook moeten zijn dat deze investeringen en samenwerkingen worden gestimuleerd. Dat is helaas bij het voorliggende ontwerpbesluit slechts ten dele het geval.

Het (ontwerp-)Besluit AEEA maakt deels ruimte voor zulke investeringen en samenwerkingen

De afgifteplicht kan bijdragen aan een efficiëntere en duurzamere keten en dit komt deels ook goed terug in de voorliggende concept-wetgeving.

Wij vinden het goed dat het (ontwerp-)Besluit dit expliciet lijkt te hebben geformuleerd, (maar wij zien dit graag door u uitdrukkelijk bevestigd):

- *Afgifte naar eigen inzicht*²: partijen, dus ook onze leden/ondernemers, moeten te allen tijde de vrijheid houden om AEEA niet af te geven en andere opties - die mogelijk leiden tot (nog meer) circulariteit, zoals levensduurverlenging van producten via bijvoorbeeld refurbishen en reparatie – naar eigen inzicht in te zetten.
- Hetzelfde geldt voor *rechtstreekse afgifte aan verwerkers of recyclers* van AEEA. Dat kan in bepaalde omstandigheden efficiënter zijn dan afgifte aan bijvoorbeeld Stichting OPEN die het vervolgens aflevert aan een verwerker.

Het huidige systeem beperkt in de praktijk ketenoptimalisatie en circulariteit

Echter, uit de praktijk van onze leden, blijkt dat efficiënte, circulaire behandeling van AEEA vaak operationeel en financieel niet haalbaar is, doordat het huidige systeem daarop niet is ingericht. Daardoor wordt de keten niet geoptimaliseerd. Om ketenoptimalisatie en optimale circulariteit daadwerkelijk te realiseren, is een operationeel en vergoedingensysteem nodig dat circulair handelen daadwerkelijk stimuleert en faciliteert.

---

² “De afgifteplicht bepaalt niet de bewaartermijn noch de hoeveelheid opgeslagen EEA of onderdelen van EEA binnen een bedrijf waarvan de houder voornemens is zich te ontdoen” (nota van toelichting)

Dat nu is nog niet (volledig) het geval, omdat rechtstreekse samenwerking operationeel en financieel nauwelijks haalbaar is:

- Het huidige systeem is in zeer grote mate ingericht op het behalen van de wettelijke 65%-doelstelling, waarbij de sterke focus bestaat op de tonnages, die worden afgegeven bij verwerkers voor recycling. Dit terwijl alternatieven voor afgifte, zoals refurbishen en repareren, in bepaalde gevallen efficiëntere en 'circulairdere' oplossingen zullen zijn. Ook deze vormen tellen na registratie weliswaar in bepaalde gevallen mee voor de 65%-norm, maar worden in veel mindere mate gestimuleerd in het licht van die norm.
- De huidige vergoedingssystematiek voor AEEA-retailers/inzamelaars in de vorm van de retailvergoeding kan remmend werken:
  - Grote inzamelaars krijgen een 'platte' vergoeding per ton. Hierin worden extra inzamelings- of sorteringsinspanningen door retailers niet beloond en ontbreekt derhalve de incentive daarvoor.
  - Voor de vergoedingen ligt de focus op tonnages in plaats van op apparaten met de meeste (milieu)impact en verwerkingskosten.
  - Retailers ontvangen alleen een retailvergoeding voor AEEA dat zij afgeven aan Stichting OPEN, terwijl rechtstreekse afgifte aan een verwerker in bepaalde gevallen efficiënter kan zijn en de retailer ook dan aan zijn verplichtingen in de afvalverwerkingsketen (op grond van de oud-voor-nieuw-regeling) heeft voldaan. De stimuleringsregeling biedt vooralsnog onvoldoende compensatie om rechtstreekse afgifte aan verwerkers daadwerkelijk mogelijk te maken.
  - Er is geen retailvergoeding voor inzameling van AEEA en het vervolgens refurbishen daarvan, terwijl ook dan is voldaan aan de oud-voor-nieuw regeling en ook dan sprake is van afgifte aan een CENELEC-verwerker (of aan een gelijkwaardige verwerker).
- De huidige samenwerking tussen Stichting OPEN en ketenpartijen (waaronder verwerkers) en tussen ketenpartijen onderling remt de circulariteit:
  - Stichting OPEN sluit vooral korte termijn contracten met verwerkers, waardoor verwerkers terughoudend zijn met het doen van (voor circulariteit noodzakelijke) investeringen.
  - Stichting OPEN dreigt geen volumes toe te kennen aan verwerkers als verwerkers niet (al dan niet exclusief) met hen samenwerken (maar rechtstreeks met retailers), waardoor rechtstreekse samenwerkingen tussen ketenpartijen (waarmee efficiëntie en synergievoordelen in de keten kunnen worden behaald) worden belemmerd.
  - Er is geen optimale afstemming tussen alle schakels in de keten over een zo efficiënt mogelijke inzameling, transport en verwerking van AEEA, bijvoorbeeld over sortering, containers en wensen voor bepaalde materialen, omdat daar geen regie op is en omdat rechtstreekse samenwerking operationeel en financieel nauwelijks haalbaar is.

De huidige beperkingen kunnen snel en eenvoudig worden weggenomen

Om voorgaande beperkende factoren weg te nemen of te verminderen, zien wij – vanuit de praktijk – een aantal eenvoudige en snel te realiseren oplossingen. Deze oplossingsrichtingen hebben een directe positieve impact op het verhogen van de circulariteit:

- Op het moment dat de 65%-doelstelling gehandhaafd wordt, dan zouden ook alternatieven voor afgifte aan een verwerker voor recycling (zoals refurbishen) en die ook bijdragen aan het behalen van de 65%-norm, meer moeten worden gestimuleerd.
- Het toekennen van een vergoeding bij rechtstreekse afgifte aan een CENELEC-partij (in plaats van via Stichting OPEN) of aan een gelijkwaardige partij, waaronder dus ook een retailvergoeding voor het refurbishen van AEEA, hetgeen een hoogwaardige vorm van verwerking is.
- Het voorzien in een vergoeding die extra inzet beloont en die hoger is voor apparaten met meer impact op circulariteit.
- Een regie- en registratiefunctie voor Stichting OPEN: het huidige operationele systeem, het daarbij behorende vergoedingensysteem en de huidige rol van Stichting OPEN daarin, leiden in de praktijk ertoe dat circulariteit en ketenoptimalisatie nog niet voldoende plaatsvinden. Vooruitlopend op het aflopen van de huidige AVV³, lijkt het voor de hand te liggen om de rol van Stichting OPEN zo in te richten dat ketenoptimalisatie en circulariteit in de praktijk daadwerkelijk worden gestimuleerd en gefaciliteerd. Dit kan door Stichting OPEN een regisserende rol hierin kunnen spelen:
  - Stichting Open zou partijen en hun behoeften met elkaar in contact te brengen om rechtstreekse samenwerkingen te bewerkstelligen. Van onze leden komt het geluid dat behoefte bestaat aan nauwere, rechtstreekse samenwerkingen tussen ketenpartijen om synergie- en duurzaamheidsvoordelen optimaal te benutten.
  - Alle aan een CENELEC-verwerker (of gelijkwaardige verwerker) afgegeven AEEA (of dat nu via Stichting OPEN is of rechtstreeks, en ook voor refurbishment en/of reparatie) wordt geregistreerd bij Stichting OPEN. Daarmee heeft Stichting OPEN het centrale overzicht op de relevante data voor de 65% en kan zij daarin nog een sturende rol spelen.
  - Stichting OPEN kan in dit efficiëntere en meer circulaire systeem een coördinerende en uitvoerende rol in de financiering van het systeem (innen producentenbijdragen en betalen van passende retailvergoedingen) innemen, met inachtneming van onze opvattingen over de invulling en toekenning van deze retailvergoeding.

De voorgestelde vergunningsplicht kan niet voor retailers gelden

Nog een enkele opmerking willen we plaatsen over de voorgestelde inzamelvergunning. De precieze reikwijdte van de voorgestelde vergunningsplicht is niet geheel duidelijk, onder

---

³ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2021-7385.html> - kennisgeving van het algemeen verbindend verklaren van de overeenkomst inzake de afvalbeheerbijdrage voor AEEA, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

meer doordat onduidelijk is wat nu precies onder inzamelen en afvalstoffen valt, gezien in het licht van de AEEA afvalverwerkingsketen.

In onze optiek is het niet wenselijk dat deze plicht zich uitstrekt over retailers (maar zien dit graag bevestigd). Dit zou onder meer tot gevolg hebben dat retailers een vergunning nodig hebben om aan hun verplichtingen uit de oud-voor-nieuw-regeling te kunnen voldoen, alsmede dat elke winkel die als inzamelpunt kwalificeert, mogelijk onder de vergunningplicht valt. Dit remt inzameling, synergiën, ketenoptimalisatie en (daarmee) circulariteit en heeft dus het tegenovergestelde effect van wat de nieuwe regelgeving zou moeten beogen en bewerkstelligen.

Tenslotte, als onderdeel van onze zienswijze willen wij u nog een aantal vragen voorleggen

- A. Gelet op de wettelijke 65% inzameldoelstelling, die stichting OPEN binnen de geldende AVV moet behalen, en die sinds 2019 nog nooit is gehaald, zal de afgifteplicht AEEA deze inzameldoelstelling wel mogelijk maken, voor het aflopen van de AVV, einde 2025?
- B. Op de R-ladder, die actief door de rijksoverheid onder de aandacht van ondernemers wordt gebracht, in het kort: “reduce, reuse, recycle”, staat het levensduur verlengen van producten (met onderdelen) hoger dan het recyclen van materialen. Gaat de afgifteplicht van apparaten niet voorbij aan het feit dat de stap naar de laagste sport van R-ladder verkort en er niets wordt gedaan aan levensduurverlenging van apparaten?
- C. “Toekomstbeeld 2050: Elektrische en elektronische apparaten die in 2050 op de markt komen, zijn circulair ontworpen: ze gaan lang mee, verbruiken weinig energie, zijn herbruikbaar, zijn repareerbaar, bevatten veel recycleert en geen of hooguit een minimum aan zorgwekkende stoffen. *Afgedankte elektrische en elektronische apparaten worden ingezameld en waar milieukundig wenselijk wordt de levensduur verlengd. En anders worden ze hoogwaardig gerecycled waarbij zoveel mogelijk materiaal, waaronder kritieke metalen, wordt teruggewonnen*” (bron: NPCE)
In hoeverre past de afgifteplicht AEEA, die zich focust op alleen maar meer inzamelen met dit toekomstbeeld 2050 uit het NPCE, dat uitgaat van levensduurverlenging?
- D. Tenslotte, het samenvoegen van twee cv-ketels en er een goed werkend apparaat van te maken, wordt nu als een economisch delict gekwalificeerd.
Over dit juridische vraagstuk zijn meerdere vragen in de Tweede Kamer gesteld en u heeft als Staatssecretaris van IenW onlangs (commissiedebat Circulaire Economie, 4 oktober 2023) over dit vraagstuk nog opgemerkt: *“Aan het antwoord op die vraag wordt nog steeds gewerkt. Ik heb in het commissiedebat toen gezegd dat reparatie een belangrijke trede is op de R-ladder, en dat ik reparatie wil bevorderen. Maar ik heb ook gemeld dat er Europese normen en standaarden zijn ten aanzien van de veiligheid en milieubescherming bij reparatie.”*
De veronderstelling dat een economisch delict gepleegd kan worden, zorgt voor terughoudendheid bij installateurs om de levensduur van cv-ketels te verlengen. Is het niet van belang dat de afgifteplicht AEEA geen enkele belemmering biedt voor het verlengen van de levensduur van cv-ketels?

- E. En hoe vindt – bij een positieve restwaarde van zo’n tweede ketel – marktconforme prijsvorming plaats op een gecompartmenteerde markt die wordt begrensd door verzulde inleverpunten?
Mag een leverancier bijvoorbeeld een retailer of installateur contractueel verplichten om ‘zijn’ afgedankte producten dáár in te leveren?
- F. Tenslotte, nog een verduidelijkende vraag: wat is de reikwijdte van de beoogde afgifteplicht voor de (elektrotechnische) installateurs, die te maken hebben met het aanbod van elektrotechnische apparatuur, klimaat en sanitair, zoals cv-ketels, verwarmingsinstallaties, koelinstallaties, zonnepanelen/PV, armaturen, etc.?

*Ter informatie: in de media (april 2023) is door de stichting OPEN het incorrecte beeld geschetst dat cv-ketels op zeer grote schaal in het illegale circuit terecht komen en dat op deze wijze het zwart geld-circuit wordt gefaciliteerd.
Techniek Nederland, namens de leden, benadrukt dat dit een onjuiste conclusie is en dat met de toelichting onder vragen D t/m F voldoende mogelijkheden moeten blijven om de levensduur van gebruikte cv-ketels te verlengen.*

Vanzelfsprekend zijn wij bereid en beschikbaar om onze zienswijze, voorstellen en vragen nader toe te lichten.

Woerden, 15 november 2023

Contact over de gezamenlijke zienswijze op het (ontwerp-)besluit tot wijziging van onder andere het Besluit inzamelen afvalstoffen met betrekking tot het afgeven van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA):

Techniek Nederland
Esther Dijk
Teamleider PA en Positionering
e.dijk@technieknederland.nl

Thuiswinkel.org
Maïke Jansen
Manager Public Affairs
maikejansen@thuiswinkel.org

INretail
Jeroen van Dijken
Directeur lobby en beleid
jvdijken@inretail.nl

Raad Nederlandse Detailhandel
Eus Peters
Directeur
euspeters@rndweb.nl